

Arkivnr: 2018/10093-3

Saksbehandlar: Jan Nordø og Robert Stormark

Saksframlegg

Utval	Saknr.	Møtedato
Utval for kultur, idrett og regional utvikling		24.05.2018
Fylkesutvalet		31.05.2018

Søknad om løyve til Opedal Ljosverk i Ullensvang herad. Høyringsfråsegn.

Samandrag

Opedal Ljosverk AS søker om å utnytte fallet i Opo i Ullensvang kommune til kraftproduksjon ved utbygging av Opedal Ljosverk. Opsjå/Opovassdraget er verna i samsvar med verneplan for Hardangervidda, Verneplan I for vassdrag (1973).

Ei utbygging det er søkt om, vil gje ein årleg kraftproduksjon på 5,5 GWh fornybar energi. Utbyggingsprisen er berekna til 4,0 kr/kWh.

Konsekvensane for ålmenne interesser er først og fremst knytte til landskap, kulturminne, friluftsliv og reiseliv, men tiltaks- og influensområdet har ikkje særlege regionale verdiar på desse områda.

Med eit vassuttak på 19,5 % på årsbasis og avbøtande tiltak med gangbru over inntaksdam og landskapstilpassing av dam og kraftstasjon, meiner fylkesrådmannen tiltaket står fram som lite konfliktfylt. Om det er mogleg, bør inntaksdammen byggjast i anna materiale enn betong, t.d. blokkstein.

Når det gjeld kulturminne, er det viktig å påpeike at dersom tilkomstvegen skal utbetrast, så må ei eventuell vegutviding nær det automatisk freda kulturminnet skje på den sørlege sida av vegen. Fylkeskonservatoren rår sterkt ifrå ei vegutviding i arealet mellom dagens veg og kulturminnet. Fylkeskonservatoren vil òg rå til at kulturminnet blir markert med godt synlege sperreband som eit avbøtande tiltak i anleggsfasen.

Det er meldeplikt etter kulturminnelova § 8, 2. ledd. Dersom automatisk freda kulturminne som gjenstandsfunn, flekkar med trekol eller konstruksjonar vert avdekte under gjennomføring av tiltaket, må dette straks meldast til Hordaland fylkeskommune, og arbeid stansast til funnet er vurdert.

Tiltaket det er søkt om, har installert effekt på 0,99 MW og svekkjer etter fylkesrådmannen si vurdering i liten grad Opo sine verneverdiar, som først og fremst er knytte til Hardangervidda og fossefalla ned frå viddeplatået. Fylkesrådmannen meiner tiltaket ikkje er i strid med vernegrundlaget.

Tiltaket vil i liten grad påverka den samla belastninga på regionen. Korkje anadrom fisk eller villrein blir påverka av reguleringa, og dei fysiske inngrepa i det totale landskapet er små.

Fylkesrådmannen meiner tiltaket er i samsvar med mål, strategiar og retningslinjer i Klimaplan for Hordaland og Fylkesdelplan for små vasskraftverk i Hordaland og rår til søknad om løyve til Opeland Ljosverk.

Økonomi: Ingen effekt.

Klima: Årsproduksjonen på 5,5 GWh svarar til ein redusert CO₂-mengde på om lag 1680 tonn årleg som svarar til det årlege utsleppet av CO₂ frå om lag 650 personbilar.

Folkehelse: Med ny gangbru over inntaksdammen vil området framleis vera tilgjengeleg for turgåarar.

Regional planstrategi: Hordaland skal vera berekraftig, attraktivt og nyskapande. Hordaland skal ha ei klima- og miljøvenleg utvikling.

Forslag til innstilling

1. Med utgangspunkt i mål, strategiar og retningsliner i Klimaplan for Hordaland og Fylkesdelplan for små vasskraftverk i Hordaland rår Hordaland fylkeskommune til løyve til Opedal Ljosverk.
2. Av omsyn til landskap, friluftsliv og reiseliv i eit verna vassdrag må landskapstilpassing av dei tekniske inngrepa ha høg prioritet. Inntaksdammen må i størst mogleg grad kamuflerast, t.d. gjennom fargeval eller ved bruk av anna byggematerial enn betong, t.d. blokkstein.
3. Av omsyn til friluftsliv og reiseliv må det byggjast føremålstenleg gangbru over inntaksdammen.
4. Dersom tilkomstvegen skal utbetrast, må eventuell vegutviding nær det automatisk freda kulturminnet skje på den sørlege sida av vegen. Fylkeskonservatoren rår sterkt ifrå ei vegutviding i arealet mellom dagens veg og kulturminnet. Fylkeskonservatoren vil òg rå til at kulturminnet blir markert med godt synlege sperreband som eit avbøtande tiltak i anleggsfasen.
5. Det er meldeplikt etter kulturminnelova § 8, 2. ledd. Dersom automatisk freda kulturminne som gjenstandsfunn, flekkar med trekol eller konstruksjonar vert avdekte under gjennomføring av tiltaket, må dette straks meldast til Hordaland fylkeskommune, og arbeid stansast til funnet er vurdert.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Bård Sandal
fylkesdirektør regional utvikling

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 09.04.2018

1. Innleiing

Opedal Ljosverk AS planlegg å utnytta fallet i Opo i Ullensvang kommune til kraftproduksjon ved utbygging av Opedal Ljosverk. Opsjå/Opovassdraget er verna i samsvar med verneplan for Hardangervidda, Verneplan I for vassdrag (1973).

NVE har send søknaden på høyring med frist 18.05.18. Hordaland fylkeskommune har fått utsett høyringsfrist til 01.06.18.

2. Søknaden

2.1. Områdeomtale

Opo ligg i Ullensvang herad, om lag 60 km søraust for Bergen. Elva renn nordvest og ut i Sør fjorden på Århus. Sør fjorden er sidefjord til Hardangerfjorden. Tiltaket påverkar eit strekk på om lag 846 m av Opo frå om lag kote 187 til kote 113. Nedbørfeltet ved inntaket er om lag 62,7 km², sjå fig. 1.

Figur 1 Oversiktskart

2.2. Prosjektskildring

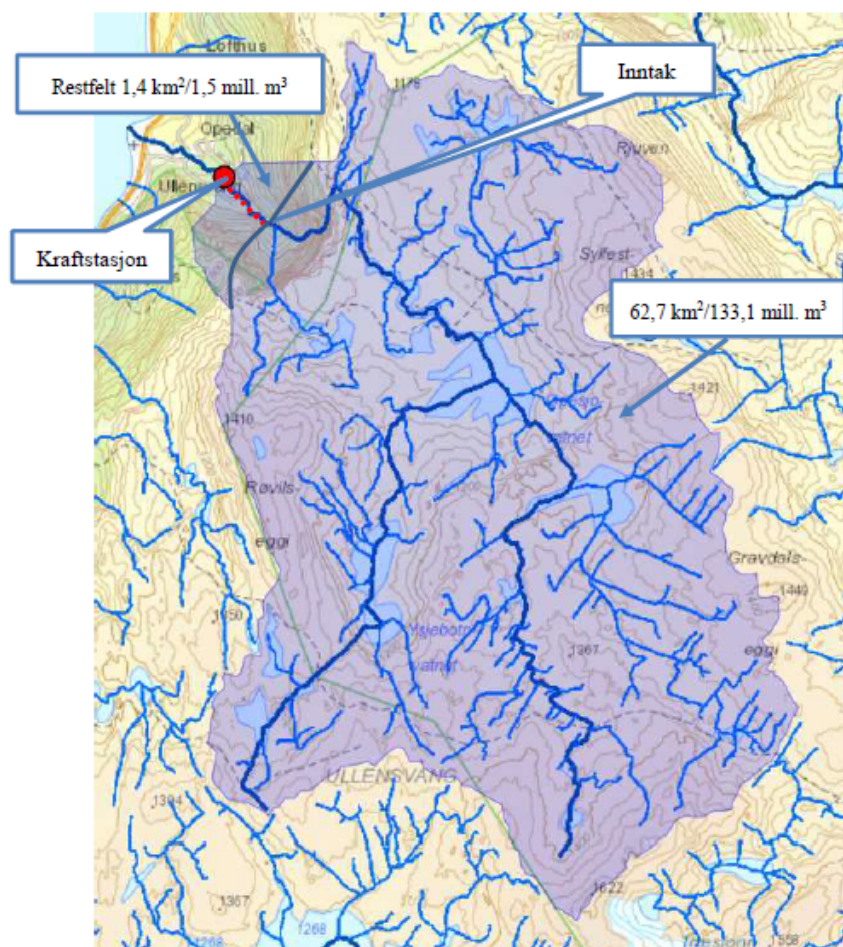
Opedal Ljosverk (SUS) ynskjer å nytta eit fall på 74 meter i elva Opo som renn ut i Sør fjorden ved Lofthus. Elva er eit verna vassdrag. Inntaket er planlagt på kote 187 og kraftstasjonen på kote 113. Vassvegen vil bli 820 m og skal gravast ned på heile strekninga. Middelvassføringa er på 4200 l/s og maksimal slukeevne er på 1700 l/s. Kraftverket vil ha ein installert effekt på 0,99 MW og vil etter planane gje ein årleg produksjon på 5,5 GWh. Utbygginga vil føra til redusert vassføring over ein strekning på om lag 846 m i Opo. Det er planlagt ei minstevassføring på 1400 l/s i perioda 1.5-30.9 og 140 l/s i perioda 1.10- 30.4. Dette tilsvarar 5-persentilverdiane for vassdraget.

Det er òg søkt om løyve etter energilova for bygging og drift av Opedal Ljosverk med tilhøyrande koplingsanlegg og kraftline, og anleggskonsesjon.

Utbyggingspris er sett til 4,0 kr/kWh.

Figur 2 Oversiktsbilde over utbygginga

Figur 3 Kart over nedbørfeltet

3. Verknad for natur og samfunn

3.1. Landskap

Tiltaksområdet ligg i landskapsregion Lågfjellet i Sør-Noreg. Nedre del av Opo ligg i underregion Fruktbygdene i Indre Hardanger. Øvre del av vassdraget høyrer til Vestvidda.

Opo er eit av dei kortare vassdraga i regionen. På grunn av større høgdeskilnader er vasshastigheita høgare med større og mindre fossar og stryk. Dette er vanleg i den øvre delen av vassdraget. Det er her, meiner tiltakshavar, at naturen er urørd, vakker og dramatisk. Lengre nede renn Opo roleg utan store variasjonar i fall.

Frå brua, der inntaket er planlagt, og nedover, aukar påverknaden frå menneske, større jo nærare fjorden du kjem. Spreidd busetnad, jordbruk og frukthagar er dominerande ved fjorden.

Dammen er planlagt ved eksisterande bru, som må erstattast. Ein del av dammen vil bli brukt som overgang eller det blir bygd gangbru over dammen. Dam, inntaksbasseng og inntakskonstruksjon vil bli synlege element i landskapet, men vil etter tiltakshavar si vurdering ikkje bli forstyrrende for oppleving av naturen frå brua. Røyrgrata er føreslege nedgrave langs eksisterande vegar og vil ikkje bli synleg. Kraftstasjonen vil slik tiltakshavar vurderer det, bli lite synleg.

På grunn av eksisterande vegar og bru ligg tiltaksområdet i sin heilskap i inngrepsnært område og vil dermed ikkje påverka inngrepsfrie naturområde.

Tiltaket vert av tiltakshavar vurdert å gje *liten negativ konsekvens*.

Figur 4 Inntaksstad. Vassuttaket det er søkt om, vil bli på 19,5 % på årsbasis.

Figur 5 Eksempel på gangbru over dam med flaumoverlaup. Dammen i prosjektet vert mindre, 4 meter høg og 32 meter lang. Fylkesrådmannen meiner anna byggemateriale og annan fargebruk bør vurderast.

3.2. Biologisk mangfald

Den biologiske rapporten i søknaden er utarbeidd av Norconsult.

Det er registrert ein raudlista art, skorpefiltlav, i den nordlege delen av elva. Røyrtraséen er planlagt på sørsida av elva og arten blir dermed ikkje direkte påverka av prosjektgjennomføringa. Omfanget av raudlista artar vert derfor vurdert å vera lite til inkje negativt, noko som gjev *ubetydeleg konsekvens*.

På nordsida av elva er det registrert boreal lauvskog som har fått verdi viktig (B). I tillegg ligg eit lite område med naturbeitemark rett aust for Tellmyrene. Området er registrert som naturbeitemark av lokalt viktig verdi (C). Lauvskogen er vurdert å vera påverka av fukt frå elva. Maksimal slukeevne i kraftverket svarer til om lag 40 % av middelvassføringa. I tillegg er det føreslege minsteslepp heile året som saman med tilsig frå restfeltet gjer at det alltid blir vatn i elva.

Området ved inntaket og den øvre delen av røyrtraséen som går langs eksisterande veg, er dominert av ung lauvdominert skog med bjørk, gran, gråor, hegg, osp og raun.

Røyrtraga vil medføra mellombelse endringar i vegetasjonen, men sidan dei fleste artane også førekjem i tilgrensande areal, vil tiltaket stort sett ikkje endra viktige biologiske samanhengar eller artsmangfaldet i området.

Vegetasjonen i kraftstasjonsområdet blir fjerna. Det er ingen artar av større verdi i influensområdet.

Utbygging av kraftverket vil medføra at vassføringa i elva blir redusert. Det vil bli eit mindre fuktig miljø tilknytt elva. Det er registrert fuktavhengige artar langs vassdraget.

Tiltaket vert vurdert å medføra *liten til middels negativ konsekvens* for terrestrisk miljø.

Kraftleidninga vert lagt som kabel i grøft. Kabeltraséen vil følgja eksisterande vegar. Dette er vurdert til *ubetydeleg til liten negativ konsekvens*.

Det er ikkje registrert trua fugleartar i influensområdet. Fossekall og vintererle blei ikkje observert på synfaringdagen og er heller ikkje registrert frå før.

I følgje lokal kjelde finst raudrev, mink, mår, hjort, elg og hare i utbyggingsområdet.

Konsekvensen for fugl og pattedyr er vurdert til *liten negativ*.

3.3. Fisk

Opo har eit anadromt strekk på om lag 350 meter i heilt nedre delar, og her er det oppgang av noko sjøaure. Det er registrert eit vandringshinder i Opo ved om lag kote 50, godt nedstrøms planlagt kraftstasjonsplassering.

Elvemusling er ikkje registrert i vassdraget.

Det er sannsynleg at ål finst i vassdraget, men er ikkje registrert og heller ikkje observert under synfaringa.

Konsekvensen vert av Norconsult vurdert som *liten til ubetydeleg negativ*.

3.4. Verneplan for vassdrag

Opo er verna i høve til verneplan for Hardangervidda, Verneplan I for vassdrag, som blei oppretta i 1973. Grunnen til vernet er at vassdraget er urørt.

Vernet gjeld øvre delen av vassdraget med flotte fossar og urørt natur. Planløyninga det er gjort framlegg om gjev etter tiltakshavar si vurdering minimalt med nye inngrep. Inntaket er ved eksisterande bru og røytraséen er langs eksisterande vegar. Kraftstasjonen er eit nytt inngrep, men den er ikkje synleg frå vegar og vil etter tiltakshavar si vurdering ikkje opplevast som eit framandelement i naturen sidan området er påverka med betongkonstruksjonar i denne delen av elva frå før.

Konsekvensen vert av tiltakshavar vurderer som *liten negativ*.

3.5. Kulturminne og kulturmiljø

Dei fleste registrerte kulturminna ligg på nordsida av Opoelva. Utbygginga det er gjort framlegg om, er på sørsida. Her er det registrert skålgropstein, som har automatisk freding. Steinen ligg ved vegen om lag 500 meter unna røytraséen. Ingen av kulturminna vert påverka.

Hordaland fylkeskommune er førespurd om registrerte kulturminne og potensiale for kulturminne i området.

Konsekvensar for kulturminne og kulturmiljø vert vurdert som *ingen*.

3.6. Samfunns- og brukarinteresser

Tiltakshavar opplyser at det ikkje vert drive jakt i området. Det vert heller ikkje fiska, og grunneigarane brukar ikkje området til bær- eller sopp-plukking.

Reiselivet i influensområdet er utvikla. Turistar brukar vegen frå fjorden opp til brua og nedover på andre sida av elva. Turen vert kalla for Elvadalen og er 1,5 km. Turen er vanlegvis berre tilgjengeleg frå midten av juni til midten av september.

I utbyggingsfasen kan det opplevast forstyrrende for turistar å sjå tunge køyretøy langs vegen. Ved bygging av dammen kan det vera korte periodar det ikkje blir mogleg å kryssa elva. Utbygginga blir planlagt slik at mest mogleg av arbeidet vert gjort utanom midten av juni til midten av september. I tillegg vil det alltid vera mogleg å velja ein av dei andre 12 turane som blir tilbydde i området.

Tiltakshavar forventar ikkje negativ konsekvens for reiselivet i driftsfasen og vurderer den totale konsekvensen for temaet som *liten negativ*.

Det er ikkje reindrift i området, og influensområdet vert ikkje nytta som beiteområde.

Det er ingen vassuttak på utbyggingsstrekninga.

Utbygginga av Opedal Ljosverk vil gje auka lokal byggeaktivitet i anleggsfasen, og i driftsfasen vil kraftverket krevja regelmessig tilsyn og vedlikehald. Skatteinntektene til kommunen vil auka marginalt som følgje av utbygginga. Fallrettseigarane vil bli medeigarar i kraftverket, og vil derfor få inntekter frå kraftproduksjonen. Dette vil kunna bidra til å oppretthalda busetjinga og gje stimulans til auka omsetnad i nærmiljøet.

3.7. Samla belastning

Ein stor del av vassdraga i Ullensvang herad er verna. Utanom Opo vert Kinso, Bjotveitelvi, Erdalsvassdraget, Veig og Kvenna nemnd. Det er berre vestlege og sørvestlege delar av kommunen som ikkje er verna, og her er det nokre småkraftverk på vestsida av Sørfjorden og nokre regulerte vatn og kraftverk i grenseområdet til Odda kommune i sør.

Ein del av vassdraga ned mot Sørfjorden er difor likevel utnytta til vasskraftproduksjon, anten i form av småkraftverk eller ved at det er etablert reguleringsmagasin oppe i fjellområda.

I Ullensvang herad og indre delar av Hardanger generelt vil vasskraft kunna koma i konflikt med i hovudsak tre ålmenne interesser; landskap, villrein og anadrom fisk. Anadrom fisk og villrein har ikkje funksjonsområde knytte til det søkte Opedal Ljosverk.

Tiltakshavar vurderer det slik at landskapet i liten grad blir påverka, sidan ein svært liten del av vassføringa i vassdraget vil bli utnytta i kraftverket.

4. Fylkesrådmannen si vurdering

Hordaland fylkeskommune har vurdert saka som sektorstyresmakt for kulturminne. I vurdering av prosjektet i høve til regionale omsyn har vi nytta Klimaplan for Hordaland 2014-2030, Fylkesdelplan for små vasskraftverk i Hordaland 2009-2021, Verdivurdering av landskap i Hordaland fylke¹ og Område for friluftsliv².

Klimaplan for Hordaland slår fast følgjande overordna mål og strategi for energiproduksjonen:

Mål for energi: *Energibruken i Hordaland skal effektiviserast med 20 % innan 2020 og 30 % innan 2030 i høve til 2007. Det vil seia ein årleg reduksjon på 2,2 % fram til 2020, og deretter ein årleg reduksjon på 1,3 % fram til 2030. Energibehovet til alle føremål skal i størst mogleg grad dekkjast av fornybare energikjelder utan tap av naturmangfald.*

Strategi B: Vera ein føregangsregion i produksjon og lagring av fornybar energi

2. Fossil energi skal produserast med lågast moglege klimagassutslepp og i aukande grad erstattast av med fornybar energiproduksjon.

4. Energiproduksjonen må skje med minst mogleg arealkonfliktar, og med omsyn til naturmangfald, friluftslivområde og store landskapsverdiar. Jf. Fylkesdelplan for små vasskraftverk.

Konsesjonsområdet høyrer i Fylkesdelplan for små vasskraftverk inn under Ulvik-Eidfjord delområde med følgjande omtale:

¹ Aurland naturverkstad, 2011. På oppdrag frå Hordaland fylkeskommune.

² Kartlegging og verdisetting av regionalt viktige område for friluftsliv i Hordaland. Hordaland fylkeskommune og Fylkesmannen i Hordaland, 2008

Sørfjorden delområde har stort potensial for småkraft. Området høyrer til Hardangerfjorden der landskapet har stor verdi og er nasjonalt viktig for reiselivet. Konesjonssøknader i dette området må ha god visualisering av inngrep frå sentrale utsiktspunkt. Utbyggingsprosjekt må ta vare på landskapskarakteren med god vassføring i eksponerte fossar og vassdrag, og god landskapstilpassing av tekniske inngrep. Ein må vere merksam på at omfang av villmark i verna område kan bli redusert som følge av utbygging i randsona til større inngrepsfrie område. Området har oppgangssoner både til Folgefonna nasjonalpark og Hardangervidda nasjonalpark, og ut frå at vassdragsnaturen i delar av området er sterkt påverka av store vasskraftutbyggingar vert det viktig å vurdere sumverknad for området ved nye prosjekt.

4.1. Landskap

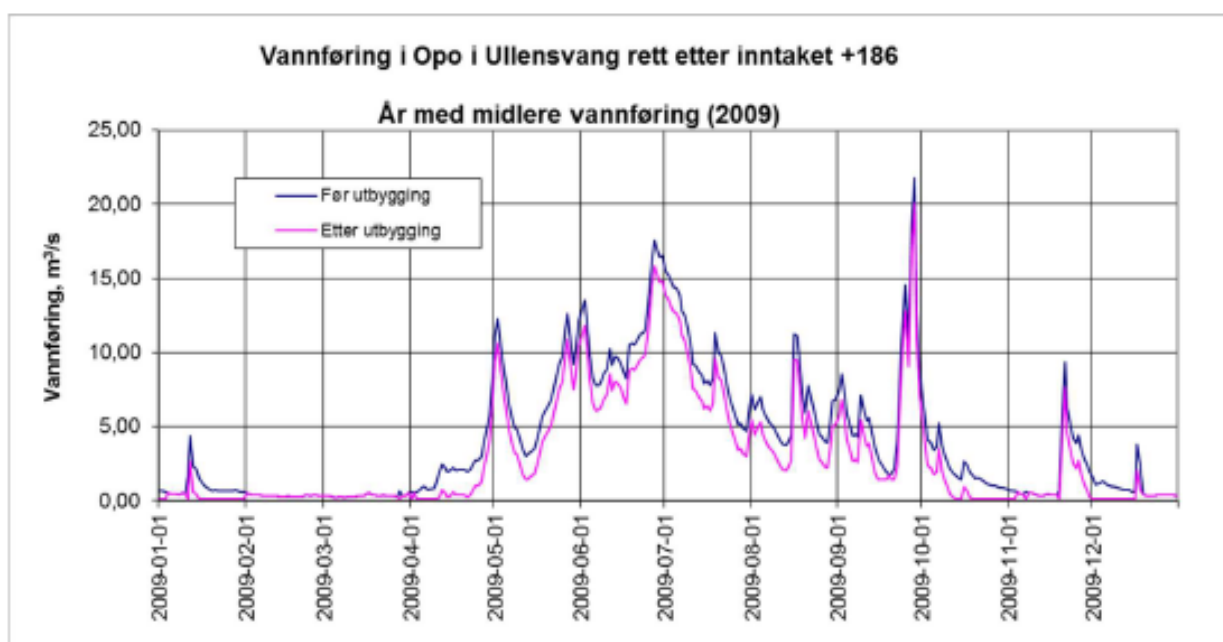
I Verdivurdering av landskap i Hordaland fylke vert tiltaks- og influensområdet klassifisert som del av landskapstypen «middels breie fjordløp» av «stor verdi» (Sørfjorden).

I Fylkesdelplan for små vasskraftverk i Hordaland er tiltaket lokalisert til fjordlandskap av «stor verdi». Influensområdet grensar inn mot sårbart høg fjell av «stor verdi», men tiltaket fører ikkje til bortfall av INON, dvs. inngrepsfrie naturområde.

Redusert vassføring, inntaksdam og kraftstasjon vil bli synlege element i landskapet. Om dette seier retningslinene i småkraftplanen (R4):

I fjordlandskap av stor verdi skal ein vera restriktiv med inngrep som fjernar eksponerte fossar og vassdrag eller reduserer heilskapen i landskapet. Ein skal leggja vekt på at terrenginngrep, vegar, røygater mm. Ikkje fører til varige sår som reduserer opplevingsverdien i landskapet. Ved inngrep i eksponerte fossar og elvestrekningar skal det stillast krav til minstevassføring som opprettheld landskapskarakteren og opplevingsverdien.

Det blir redusert vassføring på utbyggingsstrekket på 846 meter. I følge produksjonsberekninga vil nytta vassmengd til produksjon, når vilkåret er slepp av minstevassføring tilsvarande 5-persentilar for sommar og vinter, vera lik 19,5 % på årsbasis. Dette er etter fylkesrådmannen si vurdering beskjeden vassutnytting som gjer at Opo på det gjeldande strekket i stor grad vert ivareteke som landskapselement. Mellom inntaket og kraftstasjonen er vassdraget ikkje spesielt eksponert, men går likevel i fine stryk når vassføringa er middels og stor. Slik vassføring vil elva i stor grad også ha etter utbygginga, sjå figur 6 under.

Figur 6 Vassføring i Opo før og etter utbygging i eit middels år (2009)

Inntaksdammen er plassert ved eksisterande bru. Dammen er planlagd som betongdam, om lag 4 meter høg og 32 meter lang. Eksisterande bru må erstattast. Forslaget er å byggja gangbru over dammen. Gangbrua skal få ei utforming som passar med omgjevnadene.

Røyrigata er føreslege nedgrave langs eksisterande veger og vil ikkje bli synleg.

Kraftstasjonen vert bygd i dagen og får tilkomst via ein utvida, eksisterande traktorveg som greiner av frå skogsvegen langs Opo. Lengde på vegen frå eksisterande skogsveg er om lag 150 m. Endeleg stasjonsarrangement er ikkje teke standpunkt til enno, men stasjonen vil slik han er skissert, bli lite synleg i terrenget.

Tilknyting av kraftstasjonen til nett er tenkt via om lag 610 m kabel.

Tiltaks- og influensområdet er frå før ikkje inngrepsfritt. Med dei avbøtande tiltaka det er gjort framlegg om og med god tilpassing til landskapet av kraftstasjon og inntaksdam, m.a. med gode fargeval og bruk av lokal byggeskikk, vurderer fylkesrådmannen konfliktpotensialet for temaet til å vera lågt.

Om det er mogleg, bør inntaksdammen byggjast i anna materiale enn betong, t.d. blokkstein.

4.2. Biologisk mangfald

I småkraftplanen sitt verdikart for biologisk mangfald er det registrert naturtypen bekkekløft med potensial og gråor-heggeskog i tiltaks- og influensområdet. Dei same registreringane er gjort i Miljødirektoratet sine databaser, men der er bekkekløfta trekt inn mot aust og kjem ikkje innanfor influensområdet til tiltaket. I tillegg er det av artar med «særleg stor forvaltingsmessig interesse» registrert skorpefyllav («nær trua»).

Den biologiske rapporten i søknaden har ikkje registrert fossefall eller vintererle.

Det påverka elvestrekket er ikkje anadromt og i følge lokale kjelder som Norconsult har vore i kontakt med, er det svært lite fisk i elva over vandringshinderet trass i at aure er sett ut oppstrøms fleire gongar for å auka rekrutteringa i elva.

Elvemusling er ikkje registrert i vassdraget.

Ilf. den biologiske rapporten er det sannsynleg med ål i vassdraget, men er ikkje registrert.

Fylkesrådmannen vurderer konfliktpotensialet som lågt for temaet.

4.3. Kulturminne

Fylkeskonservatoren har vurdert ovanfor nemnte saka som regional styresmakt innan kulturminnevern.

Det vart gjennomført ei kulturhistorisk synfaring den 17.04.2018 i det arealet det er søkt om. Det vart ikkje gjort funn av automatisk freda kulturminne og potensialet for funn vart vurdert å vera lågt. Vi finn det derfor ikkje naudsynt å gjera ytterlegare undersøkingar. Merk at synfaringa viste at det automatisk freda kulturminnet (skålgropstein med Askeladden id. 105726) ikkje var nøyaktig kartfesta. Denne er no oppdatert.

Fylkeskonservatoren har ingen vidare merknader til planen når det gjeld kulturminne, men det er viktig å påpeike at dersom tilkomstvegen skal utbetrast, så må ei eventuell vegutviding nær det automatisk freda kulturminnet skje på den sørlege sida av vegen. Vi vil rå sterkt ifrå ei vegutviding i arealet mellom dagens veg og kulturminnet. Fylkeskonservatoren vil òg rå til at kulturminnet blir markert med godt synlege sperreband som eit avbøtande tiltak i anleggsfasen.

Elles gjer vi merksam på meldeplikta etter kulturminnelova § 8, 2. ledd. Dersom automatisk freda kulturminne som gjenstandsfunn, flekkar med trekol eller konstruksjonar vert avdekt under gjennomføring av tiltaket, må dette straks meldast til Hordaland fylkeskommune, og arbeid stansast til funnet er vurdert.

4.4. Friluftsliv og reiseliv

I Område for friluftsliv er det ikkje registrert regionale verdiar i tiltaks- og influensområdet. Dalen inn til dei stupbratte fossefalla frå Hardangervidda er ikkje brukt som oppgangsområde til vidda slik som t.d. Hjørmodalen frå Kinsarvik.

Likevel er reiselivet i influensområdet utvikla. Turistar brukar vegen frå fjorden opp til brua og nedover på andre sida av elva. Turen vert kalla for Elvadalen og er 1,5 km. Turen er vanlegvis berre tilgjengeleg frå midten av juni til midten av september.

Noko lågare vassføring i Opo, 4 x 32 m inntaksdam i betong og kraftstasjon vil vera inngrep som påverkar opplevingsverdien av elva negativt.

Sidan influensområdet ikkje har regionale verdiar, området allereie er påverka av fysiske inngrep og dei tekniske tiltaka små, vurderer fylkesrådmannen likevel konfliktpotensialet som lågt for friluftsliv og reiseliv. Vilkåra er god landskapstilpassing av inntaksdam og kraftstasjon og ny gangbru over inntaksdammen.

Om det er mogleg, bør inntaksdammen byggjast i anna materiale enn betong, t.d. blokkstein.

4.3. Verneplan for vassdrag

Figur 7 Austover Opedal med fossane Skrikju til høgre og Rjukande til høgre. Tiltaket det er søkt om, vil koma midt i dalen.

Opo er verna i høve til verneplan for Hardangervidda, Verneplan I for vassdrag, som blei oppretta i 1973.

Iflg. NVE si nettside om Opo, publisert 29.01.09 og oppdatert 10.01.18, er vernegrnlaget «urørthet». Det vert utdjupa slik:

Vassdraget en viktig del av et attraktivt og kontrastrikt landskap. Største delen av vassdraget ligger på høyfjellet, der elver og vann er viktige deler av landskapet. Fra kanten av platået faller elvene i kraftige fosser bratt ned i dalbunnen og videre til fjorden. Stort naturmangfold. I dag ligger store deler av fjellområdet i nasjonalpark. Friluftsliv er viktig bruk.

Vidare skriv NVE:

Oповassdraget drenerer vestlige deler av Hardangervidda. Vassdraget grenser til Kinso i øst. og har utløp i Sørfjorden ved Ullensvang.

Opo har mange av de samme kvalitetene som Kinso. Det meste av nedbørfeltet inngår i Hardangervidda nasjonalpark. Bare et høyere liggende område i sørvest og utløpsområdet i vest fra og med kanten av høyfjellet, fallet ned til dalbunnen og vassdraget videre ned til havet, ligger utenfor nasjonalparken.

Fra nasjonalparkområdet med en mengde små vann på vidda kaster elva seg ned dalsiden. På kanten av vidda gjør elva nesten 180° vending, og vannmassene styrter gjennom et vilt gjel. Fosserøyker står opp og forteller klart hvorfor fossen Rjukande ligger. En kilometer lenger sør faller fossen Skrikjo, godt synlig på lang avstand.

Sti går opp fra Lofthus til Stavali i Kinsovassdraget. Både Kinsarvik og Ullensvang er utgangspunkter for Turistforeningens løypenett på Hardangervidda..

Landskapets kvaliteter og de store friluftslivs- og naturfaglige verdier lå til grunn for vernet. Et viktig moment var også at Hardangervidda, som stort urørt økosystem, ble skånet for kraftutbygging.

Det er ikke rett slik tiltakshavar skriv i søknaden, at «vernet gjelder øvre delen av vassdraget med flotte fossar og urørt natur». Vernet gjeld heile vassdraget frå 1622 til 0 m.o.h. (NVE si heimeside).

Fylkesrådmannen er likevel samd med tiltakshavar i at planløyisinga som det er gjort framlegg om, gjev små nye inngrep. Verneverdiar knytte til landskap, friluftsliv og biologisk mangfald blir lite påverka. Sjølve Hardangervidda som «stort urørt økosystem» vert ikkje influert av utbygginga. Det vert heller ikkje fossane med sprutsonar og bekkekløfter ned frå viddeplatået mot Sørfjorden.

I samband med Stortinget sitt vedtak om Supplering av verneplan for vassdrag i 2005 vart det opna for konsesjonshandsaming av kraftverk inntil 1 MW installert effekt, under føresetnad av at det ikkje svekkjer verneverdiane i vassdraga. Vedtaket er følgt opp i dei fylkespolitiske retningslinene for små vasskraftverk i Hordaland (R2):

I verna område er verneføresegnene styrande for kva inngrep som vert akseptert. I verna vassdrag kan konsesjon for kraftverk opp til 1 MW og opprusting av eksisterande anlegg vurderast om tiltaket ikkje svekkjer verneverdiane i området.

Tiltaket det er søkt om, har installert effekt på 0,99 MW og svekkjer etter fylkesrådmannen si vurdering i liten grad verneverdiane i influensområdet.

Fylkesrådmannen vurderer konfliktpotensialet for temaet som lågt og ikkje i strid med vernegrundlaget for Opo.

4.4. Samla belastning

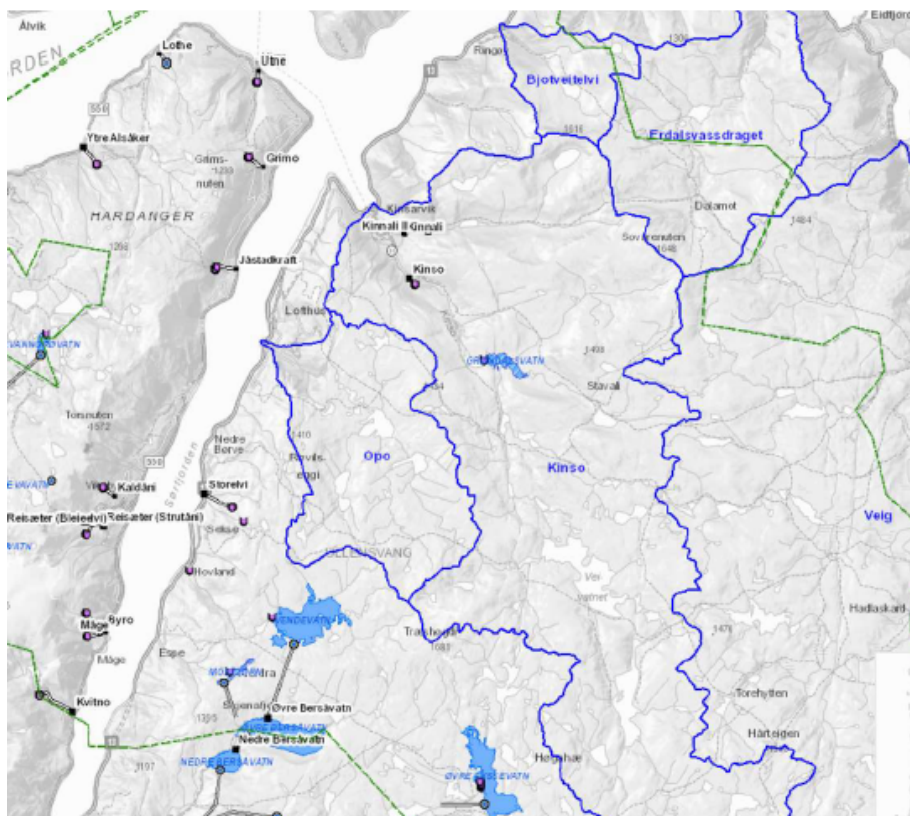
Som vert peikt på av søkjar, er ein stor del av vassdraga i Ullensvang herad verna. Utanom Opo vert Kinso, Bjozteitlvi, Erdalsvassdraget, Veig og Kvenna nemnd.

Ein del av vassdraga ned mot Sørfjorden er likevel utnytta til vasskraftproduksjon, anten i form av småkraftverk eller ved at det er etablert reguleringsmagasin oppe i fjellområda.

I Ullensvang herad og indre delar av Hardanger generelt vil vasskraft kunna koma i konflikt med i hovudsak tre ålmenne interesser; landskap, villrein og anadrom fisk. Anadrom fisk og villrein har ikkje funksjonsområde knytte til det søkte Opedal Ljosverk.

Fylkesrådmannen er samd med tiltakshavar når han vurderer det slik at landskapet i liten grad blir påverka. Ein svært liten del av vassføringa i vassdraget vil bli utnytta i kraftverket, og dei fysiske inngrepa er små.

Fylkesrådmannen vurderer konfliktpotensialet for temaet som lågt.

Figur 7 Kartutsnitt som syner utbygd vasskraft i vestre del av Ullensvang herad, hovudsakleg småkraftverk langs Sørifjorden og større reguleringsmagasin sørover mot Odda.

4.5. Ullensvang herad

Frå Ullensvang herad får fylkesrådmannen per 09.05.18 opplyst at dei held på med å skriva innstilling til vedtak. Saka skal opp i heradsstyret 14. mai.

5. Oppsummering og fylkesrådmannen si tilråding

Ei utbygging det er søkt om, vil gje ein årleg kraftproduksjon på 5,5 GWh fornybar energi. Utbyggingsprisen er berekna til 4,0 kr/kWh.

Konsekvensane for ålmenne interesser er først og fremst knytte til landskap, kulturminne, friluftsliv og reiseliv, men tiltaks- og influensområdet har ikkje spesielle regionale verdiar på desse områda.

Med eit vassuttak på 19,5 % på årsbasis og avbøtande tiltak med gangbru over inntaksdam og landskapstilpassing av dam og kraftstasjon, meiner fylkesrådmannen tiltaket står fram som lite konfliktfylt, sjølv om vassdraget er verna. Om det er mogleg, bør inntaksdammen byggjast i anna materiale enn betong, t.d. blokkstein.

Når det gjeld kulturminne, er det viktig å påpeike at dersom tilkomstvegen skal utbetrast, så må ei eventuell vegutviding nær det automatisk freda kulturminnet skje på den sørlege sida av vegen. Fylkeskonservatoren rår sterkt ifrå ei vegutviding i arealet mellom dagens veg og kulturminnet. Fylkeskonservatoren vil og tilrå at kulturminnet blir markert med godt synlege sperreband som eit avbøtande tiltak i anleggsfasen.

Det er meldeplikt etter kulturminnelova § 8, 2. ledd. Dersom automatisk freda kulturminne som gjenstandsfunn, flekkar med trekol eller konstruksjonar vert avdekte under gjennomføring av tiltaket, må dette straks meldast til Hordaland fylkeskommune, og arbeid stansast til funnet er vurdert.

Tiltaket det er søkt om, har installert effekt på 0,99 MW og svekkjer etter fylkesrådmannen si vurdering i liten grad Opo sine verneverdiar, som først og fremst er knytte til Hardangervidda og fossefalla ned frå viddeplatået. Fylkesrådmannen meiner tiltaket ikkje er i strid med vernegrunnlaget.

Tiltaket vil i liten grad påverka den samla belastninga på regionen. Korkje anadrom fisk eller villrein blir påverka av reguleringa og dei fysiske inngrepa i det totale landskapet er små.

Fylkesrådmannen meiner tiltaket er i samsvar med mål, strategiar og retningslinjer i Klimaplan for Hordaland og Fylkesdelplan for små vasskraftverk i Hordaland og rår til søknad om løyve til Opeland Ljosverk.